

مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران

پروژه سند راهبردی مدیریت فضاهای شهری تهران

در سالیان اخیر (به ویژه دوره زمانی ۱۳۹۶-۱۳۸۶) به دلیل نبود درک درست از ماهیت فضاهای شهری و با ایجاد نگرش عملکردگرایانه به این فضاها در شهر تهران، تلقی از فضاهای شهری به عنوان تبلور ماهیت زندگی جمعی و بستر تعاملات اجتماعی رنگ باخته است. هم‌زمان با وجود چنین نگرشی، به دلیل نبود سند مدیریتی مرتبط با فضاهای شهری، فضاهای موجود شهری نیز در راستای عملکردی تغییر ماهیت داده و اقدامات انجام شده رنگ عملکردی و کمی به خود گرفته است. بررسی سیر تحول توسعه فضاهای شهری تهران مبین آن است که مدیریت شهری به ایجاد فضاهای عملکردی مانند بزرگراه (مانند دو طبقه کردن بزرگراه صدر) و پل‌ها یا زیرگذرهای پیاده (مانند چهارراه ولی‌عصر) تمایل بیشتری دارد تا فضاهای شهری مانند میدان یا پیاده‌راه که زندگی و تعاملات اجتماعی در آن نمود بیشتری دارد. علاوه بر آن، کنشگران (دینفعان) مختلف دخیل در فضاهای شهری تهران اعم از کنشگران ستادی و صف درون سازمان شهرداری در اهداف، نقش و وظایف خود با تداخل و تعارض مواجه بوده و به عنوان یک کل یکپارچه عمل نمی‌کنند. از سوی دیگر، جایگاه مشارکت مردمی (به عنوان بهره‌برداران فضا) و شراکت بخش خصوصی (خردمقیاس) در مدیریت فضاهای شهری نامفهوم بوده و تعریف نشده است. این در حالی است که ابعاد مختلف ناظر بر فضای شهری، مدیریت آن را تبدیل به امری پیچیده نموده و اقدامات یکپارچه و کل‌نگر در مورد آن را الزامی می‌کند. از این روست که شاید بتوان گفت فضاهای شهری در طول تاریخ در شهر تهران هیچ‌گاه به اندازه زمان کنونی مورد تهدید نبوده است چرا که در سال‌های اخیر شاهد افت جدی کیفیت و مدنیت در فضاهای شهری بوده‌ایم. بر این اساس تدوین چارچوبی برای مدیریت فضاهای شهری تهران با محوریت شهرداری تهران به عنوان مهم‌ترین متولی فضاهای شهری این شهر، الزامی انکارناپذیر می‌نماید.

در این پژوهش با بررسی چارچوب مفهومی مدیریت فضاهای شهری و بازجست آن در ارتباط با مدیریت شهری، فضاهای شهری شهر تهران مبتنی بر گونه‌بندی پایه منتج از چارچوب مفهومی گونه‌بندی شده و مدیریت فضاهای شهری تهران در بستر گونه‌بندی انجام شده و مبتنی بر چارچوب ارزیابی مستخرج از چارچوب مفهومی مورد ارزیابی قرار گرفته است. محور این ارزیابی، تحلیل کنشگران دخیل در مدیریت فضاهای شهری تهران مشتمل بر کنشگران بخش عمومی، بخش خصوصی و مردم می‌باشد. تجویز راهبردی پژوهش، مبتنی بر نتایج ارزیابی، شامل چشم‌انداز مدیریت فضاهای شهری تهران، راهبردها و سیاست‌ها و نیز برنامه عملیاتی اصلاح وضعیت موجود مدیریت فضاهای شهری شهر تهران به همراه چارچوب مشارکت مردمی و شراکت بخش خصوصی در آن می‌باشد.